

Πρεσβυτέρου Βασιλείου Σπηλιοπούλου

ΓΙΑΤΙ ΘΕΕ ΜΟΥ;

Μέ αφορμή τή φοβερή καταστροφή στή Νοτιανατολική Ασία

Ἡ ἐρώτηση αὐτή εἶναι ἴσως ἡ πιό συνηθισμένη καί ἡ πιό συχνή πού ἀκούγεται πάνω σ' αὐτήν ἐδῶ τήν γῆ. Σχεδόν καθημερινά οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι ἐκφράζουν τήν ἀπορία αὐτή εἴτε κάτω ἀπό τήν ἐπήρεια μιᾶς προσωπικῆς δύσκολης θέσεως, εἴτε ἀντικρύζοντας τίς μεγάλες καταστροφές, πού προκαλεῖ ὁ ἄνθρωπος ἢ τίς μεγάλες φυσικές καταστροφές πού ἔχει συνηθίσει νά ὀνομάζει "θεομηνίες".

Προσφάτως π.χ συγκλονίστηκε ἡ κοινή γνώμη βλέποντας ἀπό τούς δέκτες τῶν τηλεοράσεων ἢ μαθαίνοντας μέ ὁποιοδήποτε ἄλλο τρόπο τή μεγάλη καταστροφή πού προκάλεσαν τά Τσουνάμι στίς περιοχές τῆς ΝΑ Ασίας. Καί τό ἐρώτημα ἐπανῆλθε : "γιατί Θεέ μου τέτοια καταστροφή;" Εἶναι ὅμως σωστός ὁ παραλήπτης τοῦ ἐρωτήματος; Εἶναι ὄντως ὁ Θεός ὁ αἴτιος τῶν κακῶν; Θά ἀπαντήσουμε στό ἐρώτημα μέ τήν βοήθεια τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ὁ ὁποῖος σέ κάποια ἀπό τίς ὁμιλίες του διαπραγματεύεται αὐτό ἀκριβῶς τό θέμα, τό ἄν δηλαδή καί κατά πόσο εἶναι αἴτιος τῶν κακῶν ὁ Θεός, ἀλλά καί τί τελικά εἶναι, ἢ τί δέν εἶναι, κακό.

Λέγει, λοιπόν ὁ ἅγιος ὅτι οἱ ἄδελφοί ἀμέσως μόλις συναντήσουν κάποια δυσκολία ἀποφαίνονται ὅτι δέν ὑπάρχει Θεός. Τό ἴδιο ὅμως κάνουν, συνεχίζει, ὅσοι θεωροῦν ὅτι ὁ Θεός εἶναι αἴτιος τῶν κακῶν καί ἡ ἁμαρτία τους εἶναι παραπλήσια, εἶναι ἄρνησις τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ, ἄρα εἶναι ἄρνησις τοῦ Θεοῦ. Καί ξεκινώντας ὁ ἅγιος τήν ἀντίκρουση τῆς θέσεως ὅτι ὁ Θεός εἶναι ὁ αἴτιος τῶν κακῶν, μᾶς λέει ὅτι πρέπει πάντα νά ἔχουμε κατά νουν ὅτι οὔτε μπορούμε νά πάθουμε κάτι ἄν ὁ Θεός δέν ἐπιτρέψει, οὔτε, ὅμως ἀπό αὐτά πού ὑποφέρουμε κατά παραχώρησιν Θεοῦ εἶναι κάτι βλαβερό γιά τήν ψυχή. Ὁ θάνατος π.χ. προέρχεται βέβαια ἀπό τό Θεό δέν εἶναι ὅμως κακός αὐτός καθ' ἑαυτός ἐκτός ἐάν πρόκειται γιά τό θάνατο κάποιου ἁμαρτωλοῦ ὁ ὁποῖος ὅμως εὐδύνεται ὁ ἴδιος γιά τόν κακό θάνατο ἀφοῦ ἔτσι ἐπέλεξε νά ζήσει σ' αὐτήν ἐδῶ τήν ζωή, βουτηγμένος δηλαδή στήν ἁμαρτία καί μακριά ἀπό τό Θεό.

Τό κακό, λοιπόν, νοεῖται εἴτε κατά τήν προσωπική μας ἀντίληψη - ὅπως ὁ θάνατος, πού στήν πραγματικότητα δέν εἶναι κακό - εἴτε κατά τή φύση του, τό ὁποῖο ὅμως ἐξαρτᾶται ἀπό ἐμᾶς καί γιά τό ὁποῖο εὐδυνόμαστε ἐμεῖς - ὅπως εἶναι τά διάφορα πάθη - εἴτε ὡς ὅ,τι μᾶς προκαλεῖ πόνο καί θλίψη, τό ὁποῖο ὅμως δίνει ὁ Θεός πρὸς ὠφέλεια τῆς ψυχῆς καί πρὸς σωτηρίαν - ὅπως εἶναι οἱ διάφορες ἀρρώστιες καί οἱ πειρασμοί.

Ὁ Θεός, λοιπόν, εἶναι σάν τό γιατρό πού χρειάζεται πολλές φορές νά πονέσει τόν ἀσθενή γιά νά τόν θεραπεύσει καί μάλιστα ἐπί πληρωμῆ. Δέν εἶναι ὑπεύθυνος ὁ γιατρός γιά τόν πόνο

πού προκαλεί ή θεραπεία, όπως δέν είναι υπεύθυνος ό Θεός για τίς σκληρές τιμωρίες πού έπέρχονται σέ όλόκληρες πόλεις προκειμένου νά παραδειγματισθουν οί επίζωντες. Τό ίδιο συνέβη καί μέ τά Σόδομα, αλλά τό ίδιο καί μέ τή ΝΑ Ασία, τήν πρωτεύουσα τής παιδεραστίας, όπως είναι τοίς πᾶσι γνωστό. Πόσο θά μπορούσε νά άνεχθεί ό Θεός μιά τέτοια κατάσταση όταν χιλιάδες άθώων παιδιών μαρτυροῦσαν καθημερινά καί έξευτελιζόνταν καί όταν εκατομμύρια ανθρώπων άπ' όλον τόν κόσμο έσπευδαν στήν περιοχή για νά ίκανοποιήσουν τό φοβερό πάθος τους ή καί για νά έμπορευθουν τό πάθος τών άλλων; Ποιά ώφέλεια θά υπήρχε άν ό Θεός συνέχιζε νά άνέχεται άφού δέν υπήρχε μετάνοια; Απολύτως καμία.

Συνεπώς, τό κυρίως κακό είναι μόνον ή άμαρτία ή όποία έξαρτάται άπό τήν βούληση μας καί τήν κακή ή καλή χρήση του αὐτεξουσίου μέ τό όποιο μᾶς προίκισε ό Θεός καί για τήν όποια ουδεμία εὐδύνη φέρει ό Θεός.. Άπό τά υπόλοιπα δέ "κακά", άπό τούς πειρασμούς δηλαδή, πού ό Θεός έπιτρέπει νά έρθουν στή ζωή μας, άλλα δίδονται για νά μᾶς δοκιμάζουν καί νά μας δυναμώνουν, όπως συνέβη μέ τόν πολύαδλο Ίώβ, άλλα για νά θεραπευθουν οί άμαρτίες, όπως συνέβη στόν Δαυίδ πού έρημώθη ό βασιλικός οίκος, καί άλλα για σωφρονισμό κυρίως τών "πρός άμαρτίαν ευολισθήτων", όπως συνέβη μέ τούς Δαδάν καί Άθειρών ή τιμωρία τών όποίων παραδειγματίσε τούς υπολοίπους. Συμπερασματικά, λοιπόν, κακό είναι ή άμαρτία πού όδηγεϊ στήν αιώνια κόλαση, στήν πραγματική καταστροφή, ενώ όσα θεωρούμε κακά διότι μᾶς πονοῦν έχουν "άγαθού δύναμιν".

Στή συνέχεια ό άγιος πατήρ "κορυφώνει" τήν όμιλία του διατυπώνοντας τήν Πίστη τής Έκκλησίας ότι ό Θεός δέν είναι δημιουργός του κακού άφού τό κακό είναι άνύπαρκτο. "Στέρησις γάρ άγαθού έστι τό κακό", λέγει ό άγιος πατήρ, έπεξηγώντας ότι μέ τό κακό συμβαίνει ότι καί μέ τήν τύφλωση. Ένώ, δηλαδή, υπάρχει τό μάτι άπό κάποια αίτια άρρωσταίνει καί παύει νά θεωρεί τό φώς. Τό ίδιο συμβαίνει καί μέ τήν άμαρτία: είναι μιά άναπηρία τής ψυχής, δέν είναι υγιής κατάσταση. Άρα τό κακό δέν είναι ύπαρκτό αλλά δημιουργείται όταν υποχωρήσει τό άγαθό όπως ακριβώς τό σκοτάδι είναι ή έλλειψις του φωτός καί είναι άνευ ιδίας ουσίας. Τό κακό δέν δημιουργήθηκε μαζί μέ τα άλλα ποιήματα άφού δέ θά μπορούσε άλλωστε ή Άγαθότητα νά γεννήσει κακία.

Παρά ταῦτα τό κακό υπάρχει μέσα στόν κόσμο καί τό αντιλαμβανόμαστε έντονα. Κανείς δέ μπορεί νά άρνηθει τήν αλήθεια αὐτή. Άπό πού όμως καί πώς υπάρχει τό κακό; Καί ό Μέγας Βασίλειος πολύ σοφά άπαντά στό ρητορικό έρώτημα πού ό ίδιος θέτει, ότι γι' αὐτό πρέπει νά αναρωτηθουν όσοι λένε ότι ό Θεός είναι αίτιος τών κακων έπειδή υπάρχουν άρρώστιες καί δυστυχίες. "Ο Θεός έπλασε τά πάντα "καλά λίαν", τέλεια καί άρτιμελῆ καί έχασαν τήν υγεία τους "ή διά πονηράν διάιταν ή δι' ήσθηποτοῦν νοσοποιοῦ αίτίας", δηλαδή είτε λόγω κακής διατροφής ή λόγω όποιασδήποτε άλλης νοσοποιοῦ αίτίας. Έτσι ό Θεός έπλασε σώμα υγιές καί όχι άρρωστο. Παρομοίως ό Θεός έπλασε τόν άνθρωπο για νά παραμείνει άθάνατος καί άγαθός, του έδωσε όμως καί τήν έλευθερία νά επιλέξει, καί ακριβώς ή κακή χρήση τής έλευθερίας καί ή κακή επιλογή όδήγησε στό θάνατο πού δέν είναι παρά ή στέρησις τής ζωής. Μά, θά πει κάποιος, (καί όντως τό άκοῦμε καθημερινώς) γιατί ό Θεός δέν μᾶς έπλασε άναμαρτήτους κατά τήν φύση ώστε νά μή μπορούμε νά άμαρτήσουμε; Διότι, άπαντά ό άγιος Βασίλειος, όπως καί έσύ θεωρείς φίλους σου τούς δούλους σου όχι όταν τούς κρατᾶς δεσμίους άλλ' όταν έχουσίως έκτελοῦν τίς έντολές σου έτσι καί ό Θεός "ού τό ήναγκασμένον φίλον αλλά τό έξ' άρετῆς κατορθούμενον. Άρετή δέ εκ προαιρέσεως καί ουκ έξ' ανάγκης γίνεται".

Καί ὁ Διάβολος ἀπό ποῦ προέρχεται; Δέν εἶναι δημιουργήμα τοῦ Θεοῦ; Δέν εἶναι ὁ Διάβολος κακός; Ναί, ἀλλά ἀπό τήν ἴδια του τήν προαίρεση μετεβλήθη ὁ Ἐωσφόρος, ὁ λαμπρός Ἄγγελος, σέ Διάβολο. Ὁ Θεός, δηλαδή, ἔπλασε τούς Ἄγγέλους ὅπως καί τούς ἀνθρώπους, δηλαδή ἐλεύθερους. Ὁ Σατανᾶς, λοιπόν, ἐπαναστάτησε κατά τοῦ Θεοῦ, ἀπεμακρύνθη ἀπό τό Θεό καί ἄρα ἔγινε κακός ὅπως μιᾶ ἐλάχιστη περιστροφή τοῦ ματιοῦ μᾶς κάνει εἴτε νά βλέπουμε τό φῶς εἴτε τή δική μας σκιά. Καί ὁ Γαβριήλ ἦταν Ἄγγελος παρεστέκετο ὅμως ἀενάως κοντά στόν Θεό. Καί ὁ ἓνας θά μπορούσε νά μή πέσει καί ὁ ἄλλος νά πέσει ὅμως ἡ κακή χρήση τῆς ἐλευθερίας ἔριξε τό τάγμα τοῦ Ἐωσφόρου. Γιατί, ὅμως, μᾶς πολεμᾷ ὁ Διάβολος; Ὁ Διάβολος μᾶς πολεμᾷ ἀπ' ἀρχῆς " ὅτι δοχεῖον ὦν πάσης κακίας ἐδέξατο καί τοῦ φθόνου τήν νόσον καί ἐβάσκηεν ἡμῖν τῆς τιμῆς", διότι φθόνησε, δηλαδή, τήν τιμή πού ὁ Θεός ἔκανε στόν ἀνθρωπο καί δέν μπορούσε ἀπό το φθόνον νά ὑποφέρει "τήν ἄλυπο ζωήν τήν ἐν παραδείσῳ". Δέ μπορούσε ἀκόμα ὁ Διάβολος πού ἐξέπεσε ἀπό τήν τιμή καί ἀξία τῶν Ἀγγέλων, νά βλέπει τό γήινο πλάσμα, τόν ἀνθρωπο, νά ἀνυψώνεται σ' αὐτήν τήν τιμή.

Σατανᾶς, λοιπόν λέγεται καί διάβολος διότι μᾶς διαβάλλει καί μᾶς πολεμᾷ προκειμένου νά ἀπομακρυνθοῦμε ἀπό τό ἀγαθό καί νά ὑπακούσουμε σ' αὐτόν καί διότι χαίρεται μέ τήν καταστροφή μας. Εἶναι δέ ὁ Διάβολος πνεῦμα καί αὐτό κάνει τόν ἀγῶνα μας ἐναντίον του δυσκολότερο. Ὁ τόπος δέ πού ἐξουσιάζει εἶναι ὁ ἀέρας γιαντό ἐξουσιάζει τή γῆ πού περιβάλλεται ὅλη ἀπό ἀέρα. Ὁ Σατανᾶς, ὅμως, ἔπεσε, κατά τά λόγια τοῦ Κυρίου "ὡς ἀστραπή ἐκ τοῦ οὐρανοῦ" ἔχασε, δηλαδή, τήν ἐξουσία του ἐπί τοῦ ἀέρος ὅταν ὁ ἀέρας καθηγηιάσθη ἀπό τόν Ἐσταυρωμένο Κύριο ὁ ὁποῖος μᾶς ἔδωσε τήν ἐξουσία τοῦ "πατεῖν ἐπάνω ὄψεων καί σκορπίων καί ἐπί πάσαν τή δύναμη τοῦ ἐχθροῦ". Ἄρα, λοιπόν, καμία ἐξουσία δέν ἔχει πάνω στούς ἀνθρώπους ἐάν οἱ ἴδιοι δέν τοῦ τήν παραχωρήσουν ἢ ὁ Θεός δέν ἐπιτρέψει. Ἄν δηλαδή οἱ ἀνθρωποι δέν ἀπομακρυνθοῦν ἀπό τό Ἀγαθό δέν ὑποκύπτουν στό κακό πού εἶναι ἀνύπαρκτο.

Νά, λοιπόν, ποιᾶ εἶναι ἡ ἀπάντηση τῶν Ἁγίων Πατέρων σέ ὅσους εὐκαίρως - ἀκαίρως χρησιμοποιοῦν τό κακό γιά νά μᾶς ἀποδείξουν ὀρθῶς ὅτι δέν ὑπάρχει Θεός ἢ ὅτι ὁ Θεός δέν εἶναι Ἀγαθός. Νά ποιᾶ εἶναι ἡ ὀρθόδοξη θεωρησιολογία τοῦ κακοῦ, τῶν πειρασμῶν καί τοῦ θανάτου καί νά πῶς πρέπει νά ἀπαντοῦμε στήν ἐρώτηση γιατί ὁ Θεός μᾶς ἄφησε νά ἁμαρτήσουμε ἢ γιατί ἔβαλε τό δένδρο τῆς ζωῆς στόν παράδεισο ἀφοῦ προγνώριζε τήν ἐκβάση καί τήν πτώση, ἐρώτηση συχνή καί συχνά κακοπροαίρετη. Τέλος αὐτός εἶναι ὁ τρόπος πού πρέπει νά θεωροῦμε τίς "Θεομηνίες" καί ὁ τρόπος πού πρέπει στήν καθημερινή μας ζωή νά βλέπουμε τούς πειρασμούς γιά νά τούς ὑπομένουμε εὐκολώτερα ἔχοντας τήν βεβαία πίστη ὅτι ἔτσι ὁ Θεός μᾶς κάνει καλύτερους. Εὐχόμεστε νά μᾶς ἐνδυναμώνει ὁ Θεός ὥστε νά δεχόμεστε ἀγόγγυστα τό νομιζόμενο κακό καί νά ἀποφεύγουμε, συνεργοῦντος τοῦ Θεοῦ, τό μονό κακό, τήν ἁμαρτία γιά νά εὐδοῦν καί οἱ εὐχές τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καί νά ἀπολαύσουμε τήν Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. ΑΜΗΝ!